

במעשר?! (1)

הברייתא בזונה ישראלית, וחיוב מעשר הבהמה אכן עליה הוא!?! כלומר, מי הכריח אותנו לפרש את הברייתא בגויה, ולדחוק שהנידון הוא על הבעל שלקחה הימנו, והרי יש לפרש כפשוטו, שהנידון הוא עליה, ובישראלית עסקינן.

ומשנינן: **הא קא משמע לן הברייתא דזונה ישראלית לא הוי אתנן**. כלומר, אי אפשר לפרש בישראלית האסורה על הבעל, כי איסור זה אינו מחשיב את ביאתה לביאת זנות לענין אתנן, ורק זונה גויה שאין קידושין תופסין בה, זו בלבד ביאתה ביאת זנות היא לענין אתנן, ודין זה גופא הוא

ומשנינן: זו שאמרנו לפרש, שחיוב אתנן במעשר בהמה הוא באופן שחזר הבעל ולקחו — **בזונה גויה עסקינן**. כלומר, מן הסתם הברייתא שמחייבת אתנן במעשר עוסקת בזונה גויה [וכפי שיתבאר בהמשך הסוגיא], ובזונה גויה לא יתכן לחייב במעשר בהמה אלא את הבעל או אחר שחזר ולקחה הימנו.

ומקשינן: **ולוקמה בזונה ישראלית**, כלומר אשה שהיא אסורה על הבעל ובא עליה ונתן לה אתנן, (2) **ותעשרה איחי**, [נפרש את

שחזר ולקחה ממנה, והרי אדרבה עוד ניתוסף כאן סיבת לקוח מה שחזר ולקחה ממנה?! ולכאורה מבואר בסברת המקשן, כדברי התוספות בבבא מציעא והר"ש [הובאו בהערה בעמוד א], דגבי תבואת דגן, מוכר שחזר ולקח נתחייב במעשר. וסובר המקשן, שאין לחלק בין מעשר דגן למעשר בהמה [שלא כחילוק המובא בהערה לעיל בשם החזון איש].

והיינו דהקשה: בשלמא לדידי ניחא שפיר, כי היא פטורה מטעם מתנה, ואילו הבעל אינו פטור ומשום שהרי הוא עצמו חזר ולקחה, [ומוכח לכאורה כן, שהרי אם לא כן למה נקטה הברייתא שהוא עצמו חזר ולקחה, ולא שאחר לקחה מן הזונה]. אבל לדידך דמוקמת לה בעובר, אם כן, אף היא לא תיפטר, ולמה צריך לאוקמה בחזר ולקחו.

2. חילוק יש בין "זונה גויה" הנזכרת כאן, דהיינו, כל גויה, ואף על פי שביאת גויה בצינעא אינה אסורה מן התורה [וראה בזה במנחת חינוך מצוה תקעא אות י]. אבל "זונה ישראלית", היינו דוקא אשה שהיא אסורה עליו.

במורה [ל ב] מהפסוק שנאמר גבי אתנן "תועבת ה' גם שניהם": הם ולא שינוייהם, ובכבא קמא תחילת פרק הגוזל עצים מבואר שלידה הוי שינוי. ואם מה ששינוי שאתנן חייב במעשר בהמה מיירי כשנתנה לו כשהוא עובר, אם כן, הרי אין זה אתנן כלל, ופשיטא שחייב במעשר בהמה?! וראה מה שכתב לדון שלידה אינה שינוי להכשיר אתנן להקרבא.

1. דחוק לפרש, שקושיית הגמרא אינה המשך לנידון לקוח, והיא קושיא בפני עצמה. ואכן ברש"י מבואר, שזו היא קושיא על תירוצן הגמרא דמיירי בעובר: כיון דבמעשי אמו נתנו לה, לא מיפסיל משום נותן במתנה, ויאכל במומו אם יצא האתנן בעשירי, ולמה לי חזר ולקחו. ומשמע דהכי קאמר: הניחא אם אין הנידון באתנן עובר, אין להקשות תעשר היא, כי הרי מתנה היא הפטורה ממעשר, וצריך לאוקמה כשחזר ולקח ממנה. אבל כיון דמוקמת לה בעובר, הרי אין בו פטור מתנה, ואם כן, גם היא תעשר.

אך יש לעיין לפי סברת המקשה, מה מועיל